

МК «Тарас Шевченко – 200»

Розділ триходівок

Taras Shevchenko – 200 MT

Section threemovers

Preliminary award

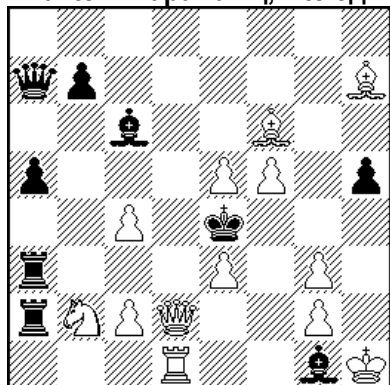
Когда уравновесилось воображение с здравым смыслом, когда в грядущее не сквозь радужную призму, а так просто смотришь, то против воли лезет в голову поговорка: «Не сули журавля в небе, а дай синицу в руки».

Т.Шевченко, повість «Художник».

На шаховий конкурс з нагоди ювілею Тараса Шевченка в розділі складання триходівок надійшло 28 задач від проблемістів з 9 країн. Гарні твори склали добру половину посилок. Прикметно, що їхні автори переважно прагли спіймати синицю на землі, аніж поганятися за досить примарним журавлем у небі. Проте й симпатичні синиці у мистецтві вартують чимало. А судді конкурсу лишалося тільки розставити їх по місцях згідно зі своїми неупередженими, але, зрозуміло, багато в чому суб'єктивними поглядами на шахову композицію.

1 приз

Анатолій Караманіц, Володимир Саміло (Україна)

#3

13+9

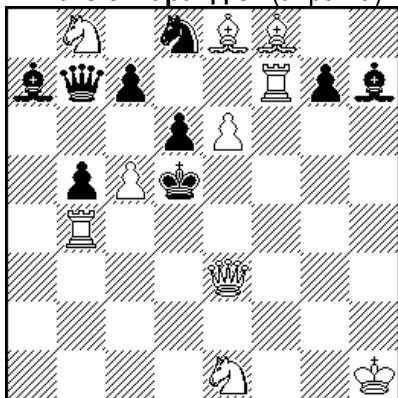
1. c3? ~ 2. ♖d3#, 1... ♜:e3 2. ♜c2+ ♜d3 3. ♜:d3#, 1... ♝:c3!; 1. c5? ~ 2. ♜d4#, 1... ♞:e3 2. ♜e2 ♝d3 3. ♜:d3#, 1... ♜:c5!; 1. ♝f1? ~ 2. ♝f4#, 1... ♜:e3, ♞:e3 2. ♝f4+ ♜/♞:f4 3. ♜:f4#, 1... ♞f2!; 1. ♝e1? ~ 2. ♜d3+ ♝:d3 3. cd#, 1... ♜:e3 2. e6 ~ 3. ♜d4#, 1... ♞:e3 2. ♞d1 ~ 3. ♞f2#, 1... ♝:b2!; 1. ♞d3? ~ 2. ♜e2 ♜:e3 3. ♞c5#, 2... ♞:e3 3. ♞f2#, 1... ♜:e3 2. ♞c5+ ♜:c5 3. ♜f4#, 1... ♞:e3 2. ♞f2+ ♞:f2 3. ♜f4#, 1... ♝:c2!; 1. ♞a4! ~ 2. ♜e2 ♜:e3 3. ♞c5#, 2... ♝:e3 3. ♞c3#, 1... ♜:e3 2. ♞c5+ ♜:c5 3. ♜f4#, 1... ♝:e3 2. ♞c3+ ♝:c3 3. ♜f4#, 1... ♞:a4 2. ♜d5+ ♞:e3 3. ♜f3#, 1... ♝:c2 2. ♜:c2+ ♞:e3 3. ♞g5# (2... ♝d3 3. ♜:d3#).

Масштабна задача з багатофазною переминою гри, пов'язаною з ключовим полем e3. Механізм, здається, відомий, але на ньому авторам вдалося виконати кілька нових мелодій і добре оркеструвати всю симфонічну сюїту. У першій парі спроб з пішаковими вступами означено координати c3 і c5, так би мовити, зі зміною функцій поля (вступні ходи, шахи, мати, спростування). У другій парі зі вступами тури на поля f1 та e1 апробується механізм анігіляції білого пішака e3. А подальшого розвитку цей стратегічний мотив набуває у третій парі — зі вступами коня на d3 (в останньому хибному сліді) і a4 (у розв'язку). Досить очікуваними були захисти за Нітвельтом у загрози розв'язку та зв'язування у загрози хибного сліду 1. ♞d3? Проте вони підкреслили, що ефект анігіляції діє на другому і третьому ходах. А ось повною несподіванкою були фінальні появи чорного короля все на тому ж полі e3 в двох заключних варіантах розв'язку! Додам: твір вийшов дещо

перенасиченим, що неминуче призвело до певних втрат (не прикрашають його спростування хибного сліду із взяттям фігури 1... ♖:b2!? чи дещо кооперативні захисти чорних у спробах 1.c3? та 1.c5?, які приховують множинність загрози за наявності короткої загрози). «Складна» гармонія в мистецтві теж має право на існування!

2-3 приз

Михайло Марандюк (Україна)

#3

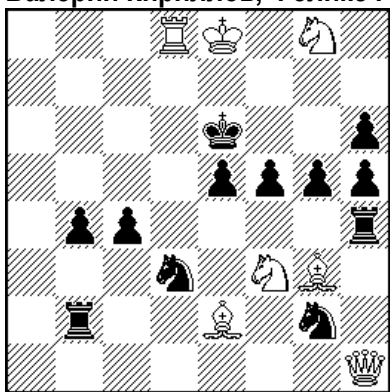
10+9

1. ♖f3! ~ 2. ♖g5+ ♗:e6 3. ♖e7#; 2... ♘f5 3. ♖:f5#; 1... ♗:f7 2. ♖d4+ ♗:e6 3. ♘d7#; 1... ♗:e6
2. ♖e5+ de 3. ♖d7#; 1... ♗c6 2. ♖b3+ ♗:c5 3. ♗d7#.

Багаторазовий чемпіон світу виконав тему 9WCCT з притаманною йому витонченістю. Лише три варіанти, але в них багато що сказано. Три захисти чорним конем з блокуванням полів, другі ходи виконує білий ферзь, на матувальному ході діє механізм одного поля d7. Насиченість гри – як у трифазній задачі. Чудовий орієнтир для художнього розвитку сучасної триходівки!

2-3 приз

Валерій Кириллов, Фелікс Россомахо (Росія)

#3

7+12

1. ♘f4! ~ 2. ♗d4+ ed 3. ♖d6#; 1... gf 2. ♖g1! ~ 3. ♖b6#, 2... ♗e3 3. ♖g6#, 2... ♗c5 3. ♘:c4#; 1... ef
2. ♖a1! ~ 3. ♖a6#, 2... ♖a2 3. ♖f6#, 2... ♗c5 3. ♘:c4#, 2... ♗e5 3. ♗d4#; 1... ♖:f4 2. ♖:h5 ♗h4
3. ♖f7#; 1... ♗g:f4 2. ♗:g5+ hg 3. ♖c6#; 1... ♗d:f4 2. ♘:c4+ ♗d5 3. ♘:d5#.

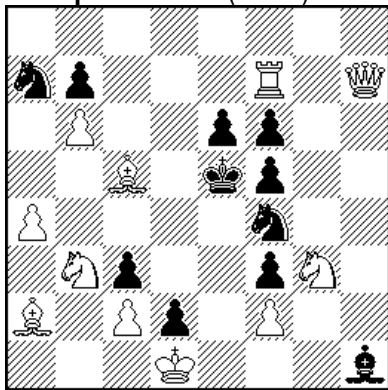
У шляхетній формі (без білих пішаків!) представлено, на мій погляд, сучасний зразок популярної задачі з гарним вступним ходом, трьома «тихими» і трьома «лункими» варіантами. Жертвенний похід білого слона на f4 формує механізм одного поля. Під час боротьби білі встигають (аж 8 чи 9 разів — справа не в статистиці!) зіграти із засідки. Особливо привабливі пуанти 2. ♖g1! і 2. ♖a1! Зрозуміло, не одне покоління проблемістів попрацювало в цьому напрямку. Найбільш прикметним початком, мабуть, була задача Л.Куббеля (1 приз, "Magazinet", 1935; FIDE Album 1914-1944/II, Nr.668). Є подібні задачі й в останній командній першості світу (наприклад, 9WCCT, 2012-2013, B10.V. Nestorescu, 17th-22nd Place). Проте у творі російського дуету достатньо самостійності й оригінальності.

Переходячи до чергової задачі, представленої на наш конкурс двома гросмейстерами — В.Чепіжним та В.Руденком, зауважу, що знаменитий дует розробляє тему Віссермана у формі послідовної чорної корекції принаймні з 1958 року (див. хоча б їхню спільну задачу: 1 поч. відг., "Tijdschrift v. d. KNSB", 1958). Невтомним авторам є що сказати з цього приводу і майже через шість десятиліть, хоча їхня чергова робота може видатися вже не настільки актуальною. Проте справжні митці, як і завжди, зіграють свої твори теплом душі. Погляньмо:

4 приз

Валентин Руденко (Україна),

Віктор Чепіжний (Росія)

#3

11+11

1. ♖h6! ~ 2. ♜:d2 ~ 3. ♜:f6#, 2... ♜f~ 3. ♜e3#, 2... ♜d5! 3. ♜c4#, 2... ♜g2! 3. ♜:f3#; 1... ♜f~
 2. ♜e3+ ♜d5 3. ♜a5#; 1... ♜d5! 2. ♜a5! ~ 3. ♜c4#, 2... ♜d~ 3. ♜e3#, 2... ♜f4! 3. ♜f6#; 1... ♜g2!
 2. ♜d4! ~ 3. ♜:f3#, 2... ♜g~ 3. ♜e3#, 2... ♜f4! 3. ♜:f6#; 1... ♜d5 2. ♜d7+ ♜e5 3. ♜d4#, 2... ♜c6
 3. ♜d6#.

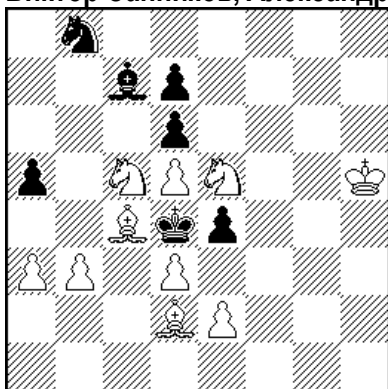
Тонко сплетене мереживо гри! Трохи псує враження дуаль після відскоку чорного коня на g6, який входить до числа його довільних ходів: 1... ♜g6 2. ♜e3+! & 2. ♜e7! Ця замінка в непогано розробленому механізмі була б менше помітною, якби зависання коня в повітрі (як це часто-густо роблять композитори, переглядаючи механізм чорної корекції!) не підкреслювало органічність вказаної дуалі.

Тим не менше тема Віссермана продовжує бути одним із хітів сучасної триходівки. Чи не найпродуктивнішим виявився шлях, запропонований Л.Лошинським та Л.Загоруйком в їхній задачі, відзначеній золотою медаллю Олімпійського конкурсу в НДР, 1960, коли тематичні матувальні ходи за Віссерманом з центральних варіантів змінюють свою функцію в інших варіантах, стаючи другими ходами. З початку XXI століття послідовно і надзвичайно інтенсивно працює в цьому напрямку український проблеміст М.Марандюк, який презентує вказану ідею в феноменальному розмаїтті тем і в логічному оформленні. Це дає, на мій погляд, безсумнівні підстави назвати даний синтез **комплексом Марандюка (Marandyuk's complex)**. Про це я вже говорив колись у пресі.

Нижче – два нові приклади цього комплексу з нашого конкурсу.

5-6 приз

Виктор Санников, Александр Тюнин (Росія)

#3

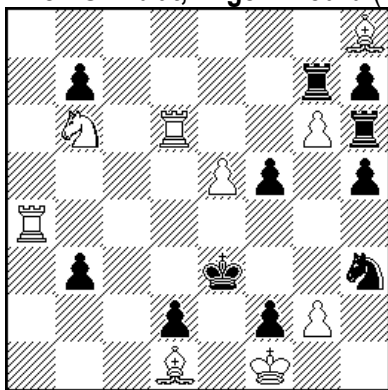
10+7

1. ♖f3+ (A)?, 1... efl; 1.e3+ (B)?, 1... ♔:c5!; 1.♔g4! ~ 2. ♖:e4 ~ 3. ♖:f3# (A), 2... de 3.e3# (B), 2... ♔:e5 3. ♗c3#; 1... dc 2. ♔f5 ~3.e3# (B), 2... e3 3. ♖f3# (A); 1... e3/ed 2. ♖f3+ (A) ♔:c5 3. ♗:e3#; 1... ♖c6 2.e3+ (B) ♔:c5 (x) 3. ♖e:d7#, 2... ♔:e5 (y) 3. ♖c:d7#; 1... ♗b6 2.e3+ (B) ♔:c5 (x) 3.d4#, 2... ♔:e5 (y) 3. ♗c3#.

Після справді королівського вступу послідовники Марандюка представляють тему псевдо-ле Грандів, а також просту переміну матів у формі віддаленої переміни, запропонованої свого часу незабутнім українським композитором Віктором Мельниченком. І все ж творові бракує соковитості.

5-6 приз

Arieh Grinblat, Evgeni Bourd (Ізраїль)

#3

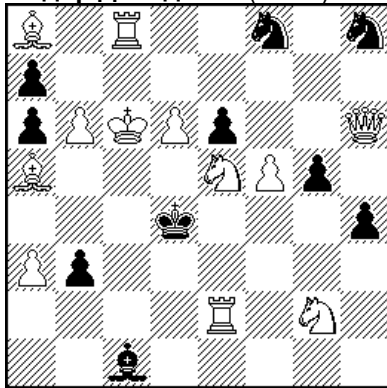
9+11

1. ♗ad4? ~ 2. ♖c4# (A)!, 1... ♗c7 (a)!: 1. ♗dd4? ~ 2. ♖d5# (B), 1... ♗d7 (b)!: 1.e6! ~ 2. ♗ad4 ~ 3. ♖c4# (A), 2... ♗c7(a) 3. ♖d5# (B); 1... ♖g5 2. ♗dd4 ~ 3. ♖d5# (B), 2... ♗d7(b) 3. ♖c4# (A); 1... ♗c7 2. ♖d5+ (B) ♔d3+ 3. ♗d4#; 1... ♖f4 2. ♖c4+ (A) ♔e4 3. ♗f3#.

Комплекс Марандюка об'єднує мотиви псевдо-ле Грандів, Ханнеліуса на тлі надзвичайно тут органічної теми Сомова. Але, як і в попередньому прикладі, трішки дається взнаки прісний присмак.

1 почесний відгук

Федор Давиденко (Росія)

#3

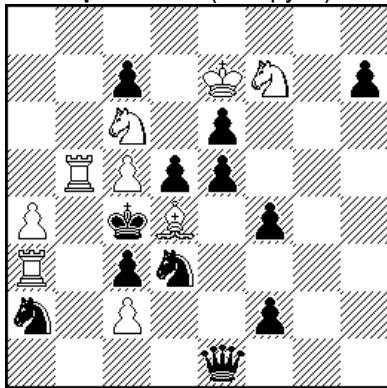
12+10

1. ♖f6! ~: 2. ♜e4+ ♔:e4 3. ♕c5#, 1... ef 2. ♙c3+ ♔:c3 3. ♕d5#, 1... ♙:a3 2. ♜d2+ ♔e4 3. ♕c7#, 1... ab 2. ♙:b6+ ♔c3 3. ♕b7#, 1... ♙e3 2. ♜:e3 ~ 3. ♙c3#.

Як гарно! Чотири рази запускаючи подвоєну батарею, білий король кожного разу рухається по лінії дії однієї з далекобійних фігур. Особливо вражають матувальні ходи з монаршими віддаленнями від чорного короля. Це принципово відрізняє твір Ф.Давиденка від схожої задачі Ю.Горбатенка (2 поч. відг., "Задачи и этюды", 1996, www.yacpdb/231170, див. **приклад А**) у **Додатках**), де королівська батарея грає двічі на другому і двічі на третьому ходах. Та, побачивши у Давиденка з легкістю прокреслений королівський маршрут у вигляді літери «Z», мимохіть запрогнеш продовження феєрії. Зокрема, виникає непогамовне бажання додати до заявленої автором гри з матом слоном на c3 парний варіант із заключним ударом білої тури на e4.

2 почесний відгук

Виктор Волчек (Білорусь)

#3

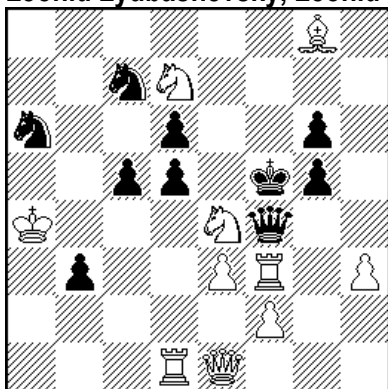
9+12

1 ♕d8! ~ 2 ♕:c7! ~ 3 ♕d6#; 1... ♖g1 2 ♜b4+ (A) (2. ♕f:e5+? ♕:e5!, 2. ♜:c3+? ♕:c3!) ♕d:b4 3. ♕f:e5# (B), 2... ♕a:b4 3 ♜:c3# (C); 1... ♕ab4 2 ♕f:e5+ (B) (2. ♜:c3+? ♖:c3!, 2. ♜:b4+? ♕d:b4!) ♖:e5 3 ♜:c3# (C), 2... ♕d:e5 3 ♜:b4# (A); 1... ♕db4 2 ♜:c3+ (C) (2. ♜:b4+? ♕a:b4!, 2. ♕f:e5+? ♖:e5!) ♕:c3 3 ♜:b4# (A), 2... ♖:c3 3. ♕f:e5# (B).

Після чудових вступу та другого ходу загрози є й тема Джекобса, й парадокс Келлера-2, й антидуалі. Однак ця синиця, здається, добре підготована попереднім поколінням проблемістів. Навіть у самого В.Волчека є симпатичніша задача на цю тему (9WCCT, 2012-2014, B72, 39th-47th Place), де всі три тематичні захисти сконцентровано на одному полі.

3 почесний відгук

Leonid Lyubashevsky, Leonid Makaronez (Ізраїль)

#3

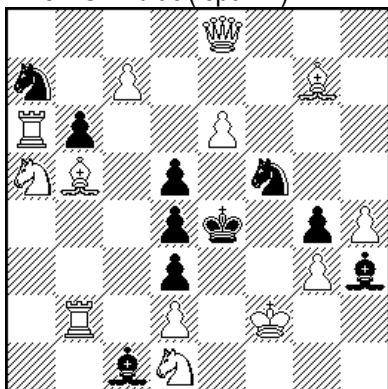
10+10

1. ♖b4? ~ 2. ♘g3/d6#, 1... de!; 1. ♜e2? ~ 2. ♜c4 ~ 3. ♘g3/d6 #, 2... de 3. ♜f7#, 2... g4 3. ♝:f4 #; 1... de 2. ♝:f4+ gf 3. ♜g4#; 1... ♘:e4 2. ef+ ♘f5 3. ♜d3#, 1... ♘b5 2. ♝:d5+ ♘:e4 3. ef#, 1... ♘b8!; 1. ♜d2! ~ 2. ♜d4 ~ 3. ♘g3/d6 #, 2... ♜:f3 3. ♘:d6 #, 2... de 3. ♜f6#, 2... g4 3. ♝:f4 #; 1... de 2. ♜d5+ ♘:d5 3. ♝:d5#; 1... ♘:e4 2. ♘:d5+ ♘f5+ 3. e4#, 2... ♘:d5 3. ♜:d5 #.

І в прямолинійній спробі, і в хибному сліді та розв'язку після аналогічних тихих загроз на другому ході білі прагнуть жертвенним ферзем розв'язати свого матувального коня. Саме на коні e4 зосереджують захисні потуги чорний пішак і король. Проста переміна гри закучерявлена деякими ігровими подробицями. А можливо, це невимовні шахові ремінісценції наших колишніх співвітчизників Л.Любашевського та Л.Макаронця на читаний ними ще в школі Шевченків «Кобзар»?

1 похвальний відгук

Arieh Grinblat (Ізраїль)

#3

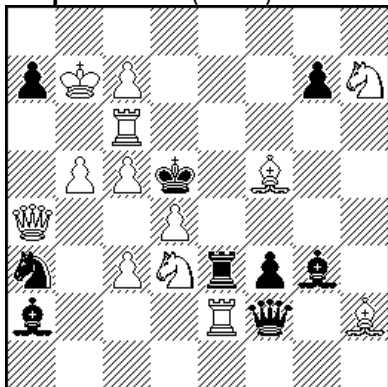
13+10

1. ♜g6! ~ 2. ♘:d3+ (A) ♘:d3 3. ♜:f5# (B); 1... ba 2. ♜:f5+ (B) ♘:f5 3. ♘:d3# (A); 1... ♘:b5 2. ♜f6 ~ 3. ♜e5# (C), 2... ♘:g7 3. ♜f4# (D); 1... ♘:b2 2. ♜g5 ~ 3. ♜f4# (D), 2... ♘:g3 3. ♜e5# (C).

Перша пара варіантів з простим чергуванням 2-3 ходів заводить другу пару – віссерманівський механізм псевдо-ле Грандів. Конструктивні вади задачі очевидні.

2 похвальний відгук

Игорь Агапов (Росія)

#3

13+9

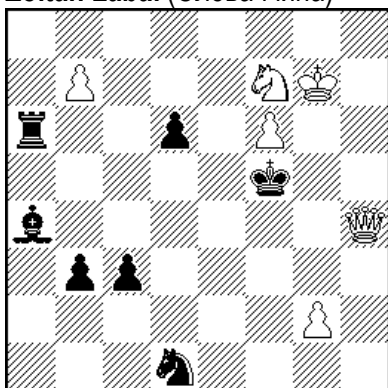
1. ♖g5! ~ 2. ♖e5 ♙:e5 3. ♙e6#, 2... ♜:e5 3. ♜d6#; 1... ♜e7! 2. ♜e5+ 2... ♙:e5 3. ♙e4#, 2... ♜:e5 3. ♜d6#; 1... ♙:c7! 2. ♙e5! ♙:e5 3. ♙e6#, 2... ♜:e5 3. ♖f4#; 1... ♜:h2 2. ♜:e3, 1... ♜:e2 2. ♙:g3.

Амбіційний задум — поєднати комбінацію Новотного з чорно-білим Брістолем у відповідь на антикритичні захисти чорних — дався непросто. Тим більше, що він не позбувся достатньою мірою залежності від конструктиву M.Niemeijer, 1923 (www.yacpdb/182856, див. **приклад Б**) в **Додатках**). Також шкода, що додаткові варіанти із взаємними взяттями фігур в задачі російського автора сприймаються швидше як технічні.

3 похвальний відгук

Alexander Fica (Чехія),

Zoltan Labai (Словаччина)

3#

6+7

1. ♜d4! ~ 2. ♜d5+ ♙f4 3. ♜f3#, 2... ♙g4 3. ♜g5#; 1... ♖e3 2. ♜:e3 ~ 3. ♖h6#; 2... ♙g4 3. ♜g5#; 1... ♙e6 2. ♜c4+ d5 3. ♜g4#, 2... ♙f5 3. g4#, (2... ♙d7 3. ♜c8#).

Старе як світ, тим не менше словацько-чеський дует представив 6 правильних матів.

Час зупинитися. І вчинити так, як колись, герої Шевченкової повісті «Художник»: «...ещё один акт балета, но мы оставили театр, чтобы не портить десерта капустой, как выразился Брюллов». Карл Брюллов і Тарас Шевченко знали міру в мистецтві!

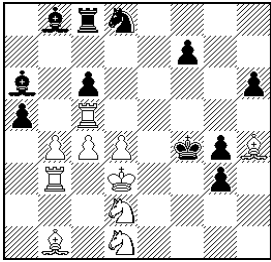
Хай усім учасникам ювілейного конкурсу щастить в усьому!

Зауваження на попереднє присудження приймаються до 30.04.2014 року.

Віктор Капуста,
суддя розділу

Додатки

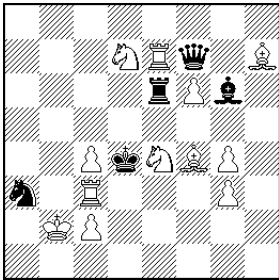
А) До задачі Ф.Давиденка:
Юрій Горбатенко,
1996

#3 10+11

1. ♖h5! ~ 2. ♗c2 ~ 3. ♘g3#, 1... a4 2. ♗c3 ~ 3. ♖f5#, 1... g2 2. ♘g3+ ♗:g3 3. ♗e4#, 1... ♗e6 2. ♖f5+ ♗:f5 3. ♗e3#.

Б) До задачі І.Агапова:
M.Niemeijer,
1923

#3 12+5

1. ♗d6! ~ 2. ♖d3+, 1... ♖e2 2. ♖e4+, 1... ♘:c2 2. ♘e4.